

1 Skat adfærd
2
3 De første skatter var en slags beskyttelsespenge, konger opkrævede i skat af handlende mod at
4 garantere sikkerhed på markeder og i byer. Der var nok at være bange for dengang. En del af
5 pengene gik altså til kongens soldater, militære anlæg, og ja, til kongen selv.
6 Senere blev skattesystemet videreudviklet af en række skatteministre fra forskellige regeringer. De
7 har samlet ind til vores store fælleskasse ud fra princippet om, at de bredeste skuldre skal bære
8 mest. I velfærdssamfundets tidsalder har vi besluttet at betale mange ting af fælleskassen, så den
9 er blevet stor. Det betyder, at omfordelingen af rigdom også er blevet stor.
10 Moderne skatter har nået et nyt udviklingstrin. Nu samler vores skatteministre ikke kun ind for
11 pengenes skyld. Skatter bruges også til at regulere vores adfærd. Afgifter på energi kan få os til at
12 spare på varmen. Hvis politikerne synes, vi ryger for meget, sætter de tobaksafgiften op, og bliver
13 vi for tykke, kan de finde på at indføre en afgift på fedt og sukker.
14 Men der er endnu samfundsproblemer, som ingen tager sig af, og som godt kunne bruge lidt
15 økonomtænkning. Vi har derfor bedt økonom Anna Holst give en lille lektion i adfærdsregulerende
16 skat.
17
18 Hvad gør vi ved sådan nogle her?
19 Ja, dem der, dem kalder du for hundelorte. Som økonomer, så kalder vi dem for negative
20 eksternaliteter.
21 Hvor er det vidunderligt allerede nu.
22 Er det ikke et flot ord?
23 Jamen, allerede nu er det meget bedre. Negative eksternaliteter?
24 Ja, kært barn har mange navne.
25 Ja, tak skæbne!
26 Det betyder: Den sænker min velfærd, men det er ikke min egen skyld, det er nogle andre, som
27 sænker vores velfærd. Og hvis vi nu synes, at det er et problem med hundelorte.....
28 Og det synes vi
29, så kan vi forbyde hunde. Så er der ingen lorte. Men hvis vi nu ikke har lyst til at forbyde folk at
30 have hund, så kan vi bruge skatter og afgifter til at prøve at regulere mængden af hunde og
31 mængden af lort.
32
33 Hundepakken. En afgiftspakke, der skal ramme hunde og hundeejere. (DR afskriver sig ethvert
34 ansvar for de kommende minutters fjernsyn.)
35
36 Godt. Men tilbage til emnet eksternaliteter.
37 Vi kan jo fx indføre en registreringsafgift, sådan så det blive dyrere at anskaffe sig en hund. Så
38 tænker folk, njaaa, så har jeg måske ikke så meget lyst til at have hund. Så det sænker så at sige
39 incitamentet til at få sig en hund. Men man kunne jo også, fordi vi ved jo, at nogle hunde de
40 besørger mere end andre, så man kunne jo overveje at lave en vægtafgift, så man gør det dyrere
41 at have en større hund, fordi jo større hund, jo større negativ eksternalitet. Jo mere skal vi gå en
42 bue uden om den der, eller jo mere kommer skosålen til at lugte.
43 Men hvad kan man så mere, altså, hvis vi skal skrue lidt mere på det?
44 Hvad med sådan et sundhedstjek? En slags syn? Det er obligatorisk. Det handler bare om, at vi skal
45 reducere antallet af.... Hvis vi gerne vil have en effekt af denne her hundepakke i dag, så kunne

1 man jo overveje noget som en skrotpræmie, så vi simpelthen får reduceret antallet med det
2 samme.
3
4 Vi afbryder dette indslag for at minde om, at der her ikke refereres til et vedtaget lovforslag, men
5 til et eksempel på, hvordan økonomisk tænkning kan afhjælpe vigtige samfundsproblemer og
6 regulere borgernes adfærd. Danmarks Radio kan godt lide hunde.
7
8 Men nok så væsentligt: Hvordan finder man den rigtige størrelse på en skat eller en afgift?
9 Hvis vi sætter afgifterne for lavt, jamen, så har det ingen effekt. Så vil folk stadigvæk have det
10 samme antal hunde, og så er problemet jo det samme.
11 Ja.
12 Sætter vi afgifterne alt for højt, så eliminerer vi problemet fuldstændig, men så får vi heller ikke
13 som stat nogle penge i kassen, og dem som rigtig rigtig gerne vil have en hund, de har simpelthen
14 ikke råd til det. Og så kan man sige, ja, problemet med eksternaliteterne er væk, men det er ikke
15 løst optimalt, fordi vi dog stadigvæk gerne vil give plads til, at dem, der gerne vil have hund, de
16 skal have lov til at have hund, så det er en balance...
17 Og det optimale, og det må du indrømme, det optimale for økonomer er vel også, at der kommer
18 nogle penge i kassen.
19 Det er sandt...
20 Nogle vil sikkert sige, at det optimale er: ikke flere hundelorte, så er jeg sådan set ligeglad med,
21 om der kommer penge i kassen.
22 Altså, vi kan jo godt lige, at vores skatter og afgifter er indrettet sådan, så vi både får reguleret
23 denne her adfærd, vi får skabt de incitament, som vi kalder det, og vi får nogle penge i kassen.
24 Det kan vi jo også godt lide, dem skal vi jo bruge til at finansiere samfundet.
25 Ok Anna. Jeg tror jeg har forstået det nu, men betyder det så også, at kirkeskat er noget, man
26 bruger for at få folk til at holde op med at gå i kirke?
27 Ha, ha... det var et rigtig godt spørgsmål.
28 Tak skal du have!
29
30